ISSN 2078-6115. Вісник Львівського університету. Серія економічна. 2019. Випуск 57. С. 104-115
Visnyk of the Lviv University. Series Economics. 2019. Issue 57. P. 104-115

УДК 336.761 DOI: http://dx.doi.org/10.30970/ves.2019.57.0.4012

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ФОНДОВИХ РИНКІВ РОЗВИНУТИХ КРАЇН ТА КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ

Р. Гнатюк, А.-М. Мандзя

Львівський національний університет імені Івана Франка
79008 м. Львів, проспект Свободи,18

Розкритовагомість розвитку фондових ринків на сучасному етапі розвитку економіки. Охарактеризованостан ринків цінних паперів у розвинутих країнах та країнах,що розвиваються на прикладі найбільших фондових бірж Бразилії та Великобританії. Виявлено особливості ефективного функціонування фондових ринків.
Ключові слова: *фондовий ринок,цінний папір, порівняння фондових ринків, B3, London Stock Exchange.*

Перерозподіл капіталу між сферами, де продуктивність його застосування є невисокою та сферами, де його потребують для нормального функціонування,є запорукою розвитку економіки.Цей механізм функціонує завдяки фінансовому ринку, важливим складником якого є фондовий ринок. В умовах існування ринкової системи фондовий ринок є потужним інститутом, який трансформує грошові ресурси на капітальні. Враховуючи сучасні тенденції до зростання фінансового сектору, важливо акцентувати увагу на розвиток фондових ринків країни.

На фондовому ринку рух капіталів відбувається шляхом перерозподілу цінних паперів. Для емітента цінних паперів це можливість отримати потрібний йому капітал, а для інвестора – можливість отримати дохід завдяки вкладенню свого тимчасово вільного ресурсу.Окрім того, ринок цінних паперів залучає до процесу інвестування не лише великих інвесторів, але й тих, хто володіє незначними обсягами коштів. Тож завдяки фондовим біржам відбувається акумулювання коштів дрібних власників до розмірів, які є необхідними для потреб розвитку економіки [5].

Для кращого розуміння ситуації, що розгортається на світовому фондовому ринку, варто розглянути актуальну статистичну інформацію. Згідно зі статистикою Світової федерації бірж (*WFE*), за перше півріччя 2019 року на ринку спостерігаються такі тенденції:світова ринкова капіталізація зросла на 1,6% у порівнянні з першим півріччям 2018 року;вартість акцій, якими торгують на біржах, зменшилась на 11%,тоді як кількість операцій зросла на 11,4% в усьому світі;кількість компаній, що зареєстровані на біржах, зменшилась на 0,5% порівнянні з попереднім роком;в цілому нові лістинги та інвестиційні потоки за перші шість місяців 2019 року впали;обсяги біржових деривативів зросли.

У кожній країні застосовують моделі ринку і стратегії його регулювання відповідно до концепції ринку, його зрілості, а також враховують історичні та культурні традиції країни [8]. Досвід країн, де фондовий ринок успішно функціонує,

© Р. Гнатюк, А.-М. Мандзя, 2019

є механізмом розвитку економіки і акумулювання коштів може бути корисним для тих фондових ринків, що розвиваються.

Вважаємо, що доцільно порівняти у цьому контексті фондові ринки Великої Британії та Бразилії. Велика Британія є яскравим прикладом найбільш розвиненого фондового ринку, тоді як фондовий ринок Бразилії – один з найбільш розвинених серед країн, що розвиваються.

У Великій Британії, що є розвинутою країною з ефективним функціонуванням фінансового сектора,використовують монорегуляторну модель. Вона полягає у тому, що існує єдиний орган державної влади, який здійснює регулювання діяльності усіх без винятку фінансових посередників [10].

Британському фондовому ринку характерні високий рівень мобілізації фінансових ресурсів, пошук інвесторами прибуткових галузей і їх готовність до ризиків, що сприяє розвитку молодих та перспективних галузей і економіки в цілому, а також ця модель є досить транспарентна.

Проте вона має і недоліки, серед яких орієнтованість на короткостроковий період і завищені вимоги до прибутковості акцій [8].

Лондонська фондова біржа (*London Stock Exchange*, скорочено *LSE*) є найбільшою фондовою біржею у Європі та є однією з п’яти найбільших фондових бірж світу [4]. На ній щоденно обертається близько 775 мільйонів фунтів, а середня вартість активів, якими торгуються біржі становить 5,3 мільярда фунтів на день [7].

На ринку переважають емітенти з Великої Британії, за аналізований період частка іноземних компаній на біржі не перевищувала 49% (рис.1).

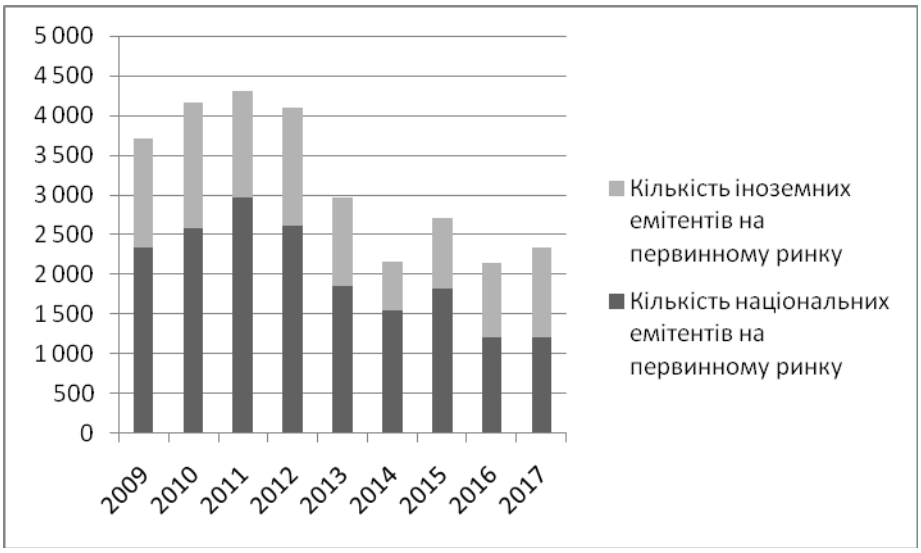

Рис. 1 Динаміка кількості емітентів на Лондонській біржі за 2009-2017 роки

Сформовано авторами на основі [13]

Це свідчить про те, що основну частину ресурсів отримують резиденти Великобританії, що сприяє розвитку національної економіки.

На рисунку 2 продемонстровано, що приріст отриманих на біржі коштів був найвищим у 2012 році. Це було зумовлено зростанням частки державних емісій

цінник паперів. Але в цілому біржа демонструє стабільність, а отже є хорошим фундаментом економіки країн.

На жаль, Бразилія, фондовий ринок якої перебуває на етапі розвитку, не змогла користуватись перевагами фондових бірж досить довгий період. Тривалий високий рівень інфляції та загальної економічної нестабільності історично чинив серйозний негативний вплив на бразильському фондовому ринку до середини 1990-х [11].

Рис. 2 Динаміка приросту прибутків на Лондонській біржі за 2009-2017 роки

Сформовано авторами на основі [13]

Проте ринок позитивно реагував на зміни та досяг значного прогресу. Розширилась кількість доступних фінансових інструментів, були реформована та зміцнена ринкова інфраструктура, побудована диверсифікована база інвесторів.

Фондова біржа Сан-Паулу (Bolsa de Valores de São Paulo/Бовеспа/ BM&F Bovespa) була заснована 23 серпня 1890 року і стала першою біржею Бразилії. Зараз це найбільша фондова біржа в Латинській Америці [16].

16 червня 2017 року Комісія з цінних паперів та бірж Бразилії затвердила зміну корпоративного найменування на B3SA - Brasil, Bolsa, Balcão [6].

Але на біржах Бразилії досі існують певні проблеми: непоширеність довгострокової індексації, низька ліквідність на вторинному ринку та мала кількість лістингу.

Порівнюючи Лондонську фондову біржу та основну фондову біржу Бразилії (*B3*) можна побачити, що показник капіталізації для першої біржі є значно вищим, ніж для другої (рис. 3).

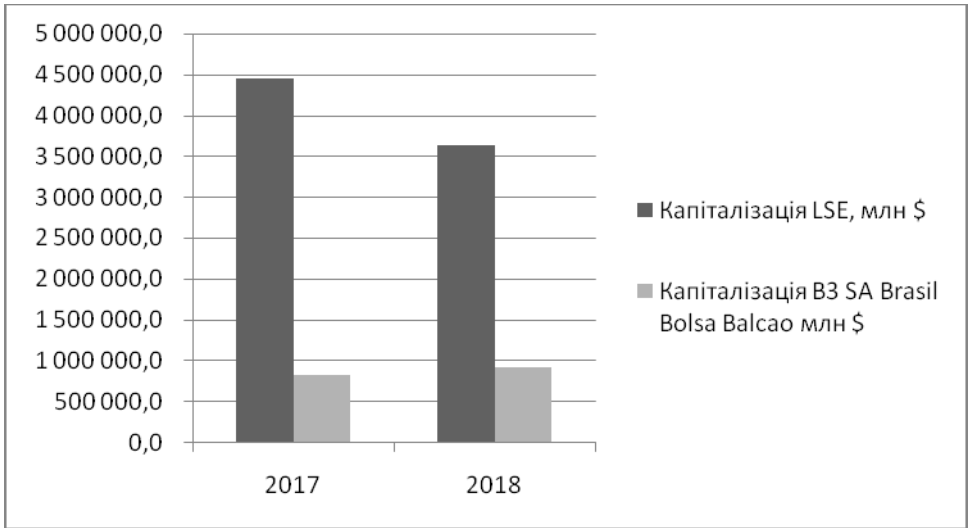

Рис. 3 Порівняння обсягів капіталізації основний фондових ринків Великобританії та Бразилії за 2017-2018 роки

Сформовано авторами на основі [12]

У середньому обсяг коштів на LSE перевищує B3 SA - Brasil, Bolsa, Balcão у 5 раз. Проте B3 демонструє зростання рівня капіталізації на 12,5% за 2018 рік у порівнянні з 2017, в той час коли аналогічний показник для LSE зменшився на 18,3%.

Розглянемо кількість компаній що котируються на біржах (табл. 1).

Таблиця 1

Біржа	2017			2018		
	Загальнакількість	**Національні компанії**	**Іноземнікомпанії**	**Загальнакількість**	**Національні компанії**	**Іноземнікомпанії**
B3 SA -Brasil Bolsa Balcao	**343**	335	8	**339**	334	5
LSE Group	**2 498**	2 070	428	**2 479**	2 061	418

Сформовано авторами на основі 12

Помітно, що Лондонська біржа переважає за чисельністю, що говорить про масштаби фондових ринків. Відсоткове співвідношення іноземних компаній продемонстровано на рисунку 4. Кількість національних компаній значно переважає, що свідчить про внесок діяльності фондових бірж в економіку країни, де зареєстрована біржа. Але все ж у процентному співвідношенні кількість іноземних фірм переважає на Лондонській біржі, що означає до більше емітентів-нерезидентів обирають цей фондовий ринок для розміщення своїх цінних паперів.

Кількість і структура компаній, допущених до лістингу, визначають відповідно вартість акцій, якими торгують на біржі. Загальна вартість акцій на обох біржах виросла. При чому на *LSE* ця сума зросла на 9,9%, а на *B3 - SABrasilBolsaBalcao* – на цілих 22,1%. Варто також звернути увагу на те, що іноземний сегмент на фондовому ринку Великої Британії є значно більш розвинутим, ніж анкалогічний сегменту у Бразилії. Динаміку його зростання у Великій Британії вказує на швидкий його

розвиток, а в Бразилії може вказувати на стагнацію. У таблиці 2 подано такі дані для Лондонської та Бразильської біржі.

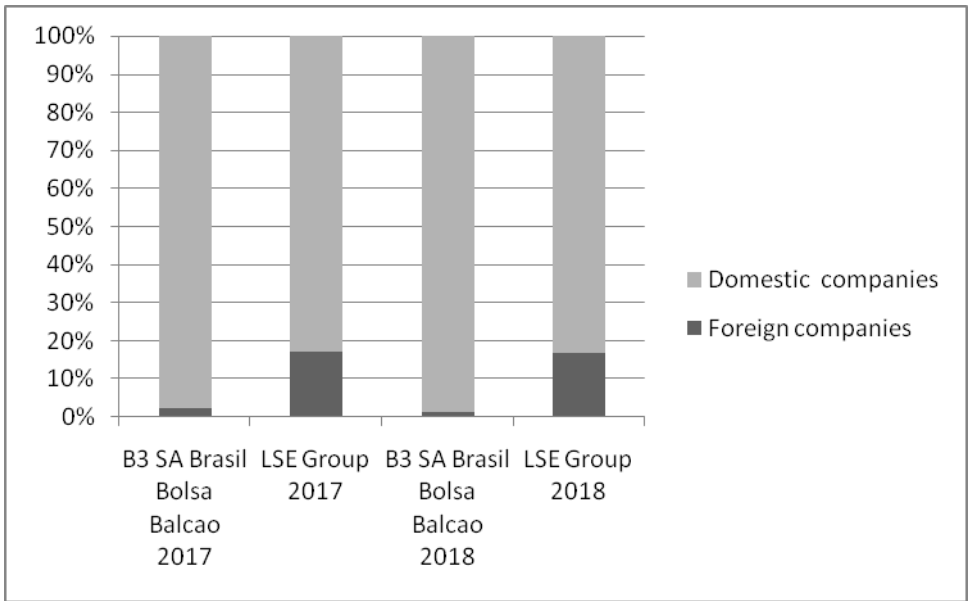

Рис. 4 Відсоткове співвідношення іноземних та національних компаній на фондових ринках Великобританії та Бразилії за 2017-2018 роки

Сформовано авторами на основі [12]

Таблиця 2

Біржа	2017			2018		
	Загальна вартість акцій	Вартість акцій національних компаній	Вартість акцій іноземних компаній	Загальна вартість акцій	Вартість акцій національних компаній	Вартість акцій іноземних компаній
B3 SA - Brasil Bolsa Balcao	**666 670,2**	663 910,1	2 760,2	**814 126,8**	811 250,2	2 876,7
LSE Group	**2 313 606,1**	2 139 008,2	174 597,9	**2 541 532,0**	2 343 350,0	198 182,0

Сформовано авторами на основі 12

Цікаво, що вартість акцій іноземних емітентів, якими торгують на Лондонській біржі зросла на 13,5%, а на *B3* – лише на 4,22% (рис. 5).

Чому присутня така разюча різниця між показниками головної біржі Англії та Бразилії? Політична невизначеність зіграла важливу роль у створенні такої ситуації. З 1996 року у Бразилії відбулась низка політичних подій, що породжували невизначеність, адже відбувалась постійна зміна кон'юнктури – чергування рецесії і сприятливих умов для інвестування.

Відомо, що на біржах, які розвиваються, премія за ризики є вища ніж на розвинутих, отже віддача він інвестицій має бути більша, щоб компенсувати непевність [15].

Країна не мала якісного управління і налагодженої системи, що могли акумулювати припливи іноземних інвестицій та спрямувати їх у перспективні галузі.

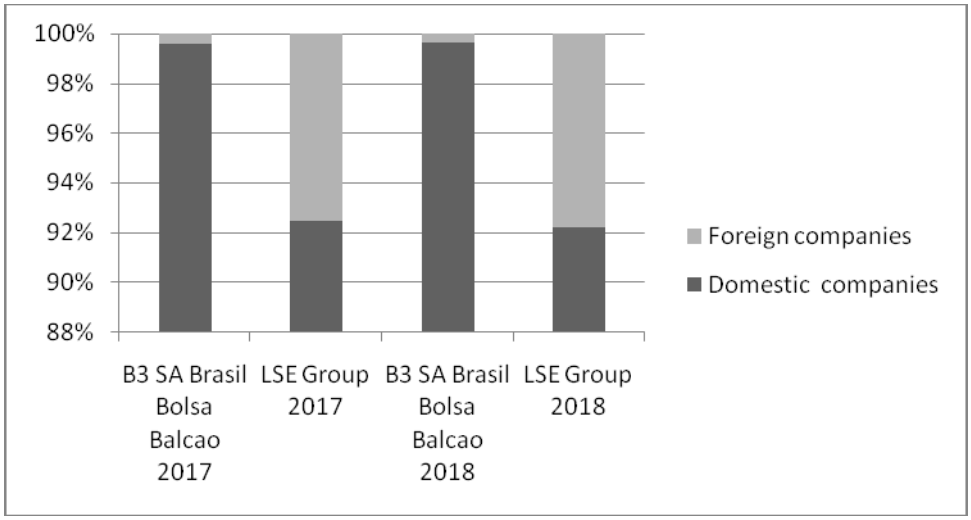

Рис. 5. Процентне співвідношення вартості акцій емітованих національними та іноземними компаніями на фондових ринках Великобританії та Бразилії за 2017-2018 роки

Сформовано авторами на основі [12]

Історично склалося так, що бразильських інвесторів асоціюють із консервативною формою, коли ставка селіків - основна процентна ставка в країні – є на комфортних рівнях для тих, хто інвестує «консервативно», в депозитні сертифікати, наприклад. Однак, ця то ситуація змінюється з кінця 2016 року зниженням процентної ставки.

Фінансові установи та брокерські фірми наполегливо працюють над фінансовою освітою клієнтів та реформуванням портфеля, щоб адаптувати інвестиційний портфель своїх клієнтів до цього нового етапу бразильського ринку [2].

Десятиліття гіперінфляції та нестабільної національної валюти у країні закінчилися. Існує довгий список позитивних моментів, які роблять Бразилію перспективним кандидатом на ефектне зростання. [3]

Зараз, завдяки стабільно зростаючій економіці, стабільному фінансовому ринку та ліберальному інвестиційному клімату, Бразилія має найвищий потенціал серед ринків, що розвиваються. Але для цього Бразилії потрібно продовжувати свій теперішній курс, уникаючи шоків та різких зрушень.

Інвестори-нерезиденти, як фізичні, так і юридичні особи, можуть інвестувати в більшість інструментів фінансового та капітального ринку, доступних для резидентів, без будь-яких обмежень. Однак вони зобов’язані найняти місцеві організації, які виконують функції зберігача та представника з питань регуляторних та податкових питань. Інвестори також повинні виконати інші формальності, такі як

реєстрація в Бразильському центральному банку, регуляторі фондового ринку *CVM*та Федеральній службі доходів[3].

Тож хоча за обсягами оборотності акцій, кількості котируваних компаній та капіталізації Лондонська біржа значно виграє у показниках, Бразилія показує позитивні тенденції до їх зростання. Це свідчить про покращення інвестиційного клімату у країні. Бразилія, як і інші ринки, що розвиваються, добре позиціонує себе для нових можливостей зростання.

Як і більшість ринків, що розвиваються, інвестиції в Бразилію передбачають компроміс між ризиком і винагородою. Політична нестабільність та товарна залежність роблять це більш ризиковим, ніж розвинені ринки. Проте країна багата та природні ресурси та має перспективи для розвитку виробництва не лише сировини, але і голових товарів.

Очевидно, існує певна диспропорційність рівня зростання між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, що може поглиблювати кризові явища в бюджетному та фінансовому секторах цих країн.

Міжнародні інвестори можуть позитивно сприяти зростанню та розвитку фондових ринків країн, що розвиваються. Ці ринки пропонують широкий спектр інвестиційних можливостей для інвесторів. Для визначення факторів які заохочують інвесторів, і які їх стримують, вже згадана раніше Світова федерація бірж провела опитування власників великих обсягів активів. Результати цього опитування показали наступне [14]:

- прибутки важливі для інвесторів, тому їх інвестиційна стратегія буде залежати від того, як інвестори оцінюють віддачу і сам об’єкт інвестування;
- інвестори виключають малі ринки або вкладають у них менше, аніж у більші ринки країн, що розвиваються;
- важливою є певність у праві власності на акції;
- деякі інвестори казали, що корпоративне управління (або його відсутність) є особливою проблемою при інвестуванні ринків, що розвиваються, як і втручання уряду в бізнес, а на деяких ринках - і тривалість часу для відкриття інвестиційних рахунків;
- усі інвестори були стурбовані ліквідністю - потрібен мінімальний поріг ліквідності для того, щоб інвестувати;
- ринкову інфраструктуру, як правило, вважають приємною, але не необхідною умовою;
- усі інвестори при оцінці своїх інвестицій вивчали екологічні, соціальні та управлінські фактори.

В цілому, інвестори мають різні підходи до оцінки привабливості інвестицій на ринку країни, що розвивається, і це призводить до різних поглядів на те, що є важливим для їх залучення. Однак загалом ринки, які бажають залучити міжнародних інвесторів, повинні зосередитись на наступному[14]:

- зменшення часу та зусиль, які витрачають інвестори для відкриття інвестиційного рахунку та інвестиційні витрати, такі як податки, особливо якщо вони стосуються іноземних інвесторів;
- скоротити витрати інвесторів на отримання інформації – організувати надання короткої, точної та легкодоступної інформації про те, як відкрити інвестиційний рахунок, відповідні нормативні положення, податкову інформацію та місцевих посередників;

- у багатьох випадках інвестори вкладають кошти в конкретні компанії, і хоча біржі та регулятори не мають контролю за економічними показниками компаній, вони можуть працювати над підвищенням якості корпоративної звітності (як через відповідні вимоги лістингу, що застосовуються, так і підвищенням освіти компаній);
- покращення ринкової структури (електронна система торгівлі, після торговельне обслуговування) не залучатиме інвесторів на ринок, але покращить уявлення про ринок, а в деяких випадках, при рівності інших, це може зробити ринок привабливішим; також ведення звітності за міжнародними стандартами та розкриття її англійською мовою є чинниками, що підвищують привабливість компаній на певному ринку;
- наявність сильних місцевих менеджерів з активів є вигідною, а в деяких випадках і визначальною обставиною того, чи інвестор зайде на ринок;
- розвиток місцевого ринку настільки ж важливий, як і залучення міжнародних інвесторів і може насправді сприяти залученню цих інвесторів;
- хоча іноземні інвестори не надто переймаються коливаннями на ринку, високий рівень мінливості зменшить привабливість ринку для місцевих фірм, які прагнуть залучити капітал, що зменшить спектр інвестиційних варіантів наявних на ринку.

Досвід Бразилії у врівноваженні економіки після криз допоміг їй пройти етап світової фінансової кризи 2008 року відносно легко. Проте країна потребує інвестицій та ефективного їх використання для пришвидшення темпів розвитку, а для цього необхідні ефективне функціонування і масштабність фондових ринків.

Безсумнівно велике значення мають і фактори впливу зсередини країни, що зображені на рисунку 6.

Рис. 6 Внутрішні фактори впливу на фондовий ринок

Сформовано авторами на основі [1]

Наприклад, соціальні норми формують національний характер. Відповідно на формування довіри інвесторів до фондового ринку впливають мораль, звичаї, норми.

Визначає рівень довіри інвестора до біржіполітична стабільність у країні, що також сприяє залученню на ринку довгострокових прямих та портфельних інвестицій.

Для ефективного функціонування фондового ринку у країні має скластися сприятлива для цього макроекономічна ситуація. Більш того, було доведено, що чим більший рівень монетизації, тим більша капіталізація ринку акції.

Податкове навантаження повинно бути таким, щоб в розпорядженні бізнесу залишалась достатня кількість фінансових ресурсів і стимулів до інвестицій.

Як було зазначено раніше, Велика Британія використовує модель, в якій активну роль мають небанківські фінансово-кредитні інститути. Справді, коли центральний банк має надто велику частку у перерозподілі грошових ресурсів, це спричиняє послаблення грошових потоків.

Валютне регулювання і відсоткові ставки центральних банків теж мають вагомий вплив на розвиток фінансових механізмів. Як правило у країнах, що розвиваються, існують обмеження на валютні операції та рамки для інвесторів національного ринку цінних паперів. Це веде до низької ліквідності ринку та його залежності від зовнішніх кон'юнктурних факторів впливу.

Якщо у країні високі ставки за державними цінними паперами, це спричиняє перелив грошових ресурсів із корпоративного сектору з подальшим зниженням корпоративного сегменту [1].

Для світового фондового ринку зараз характерна надмірна волатильність, що спричиняє нестабільність економічної системи та викликає необхідність перегляду системи регулювання національних фінансових ринків. Для забезпечення фінансової стабільності потрібно проводити політику, що включає набір мікро- та макропруденційних інструментів. Це особливо актуально для країн, що розвиваються, адже їх фондові ринки є слабшими [9].

Варто пам'ятати, що дослідження Світової федерації бірж підтверджують, що для інвесторів основною метою звісно залишається прибуток, але їх інвестиційну діяльність визначає інвестиційна стратегія. Ці відмінності призводять до різних поглядів на те, які фактори роблять ринок більш-менш привабливим з точки зору інвестицій. І важливо, що інвестори розходились навіть в тому, наскільки для них важливою є відповідність ринку, що розвивається вже розвинутому ринку.

Для багатьох було вкрай бажаним узгодження ринку з найкращими міжнародними практиками. Для декого ця відповідність навпаки нівелює бажання інвестування. Тож вдосконалення регуляторного сегменту є важливим, особливо на сучасному етапі розвитку економіки, проте не визначним фактором приваблення інвестицій. Це може бути хорошою основою для подальшого розвитку бірж і полегшення інтеграції їх у світову економіку.

Сприятливе для фондових бірж макроекономічне середовище є запорукою економічного зростання завдяки припливу інвестицій. Оскільки для двох аналізованих країн саме фондовий ринок є центром акумуляції цих інвестицій, то для них важливо розвивати і належним чином організовувати цей ринок. У цьому контексті, зокрема, Бразилія ще значно відстає від Великої Британії. Методи регулювання та організації ринку потребують вдосконалення, а інституційне середовище все ще уразливе для неочікуваних ринкових коливань. На думку авторів, для вирішення цих

проблем не лише Бразилії, а усім країнам з ринками, що розвиваються, варто перш за все вдосконалювати інституційне середовище, яке стане передумовою стійкості фондового ринку у таких країнах.

1. Ананьєв М. Ю. Фундаментальні фактори розвитку фондових ринків / М. Ю. Ананьєв // Інвестиції: практика та досвід. - 2012. - № 17. - С. 35-39. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2012_17_10.
2. Електронний ресурс - Global Trade Magazine / Режим доступу: https://www.globaltrademag.com/new-challenges-for-brazilian-markets/
3. Електронний ресурс - Інвестопедія / Режим доступу: https://www.investopedia.com/ articles/ stocks/10/investing-in-brazil.asp.
4. Електронний ресурс - Інвестопедія / Режим доступу: https://www.investopedia.com/ terms/l/lse.asp.
5. Куцик П. О. Структура ринку цінних паперів у сучасних економіках / П. О. Куцик, І. В. Гончарук // Торгівля, комерція, підприємництво. - 2011. - Вип. 12. - С. 118-122. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Torg_2011_12_30.
6. ОфіційнийсайтB3 / CVM approves B3's Corporate Name and the Merger of Cetip / Режимдоступу: http://www.b3.com.br/pt_br/.
7. Офіційний сайт Управління з фінансового регулювання і нагляду Великобританії / Режим доступу: https://www.fca.org.uk/about.
8. Тимонькіна, К. В. Порівняльний аналіз ключових характеристик моделей фондового ринку / К. В. Тимонькіна // Актуальні проблеми економіки. – Київ, 2012. – № 1 (127). – С. 243-251.
9. Шкодіна І. Розвиток світового фондового ринку в умовах фінансової нестабільності / І. Шкодіна // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. - 2013. - № 3. - С. 74-82. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2013_3_7.
10. Ящищак О. Р. Моделі державного регулювання ринку фінансових послуг / О. Р. Ящищак // Адвокат. - 2011. - № 3. - С. 28-33. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2011_3_4.
11. Ademir Clemente, MarinêsTaffarel and Robert A. Espejo (2012). The Brazilian Stock Market - Dimension, Structure, and Main Features, Business Dynamics in the 21st Century, Dr. Chee-Heong Quah (Ed.), ISBN: 978-953-51-0628-9, InTech.
12. Annual Statistics Guide 2018 / The World Federation of Exchanges,May 2019.
13. Bank Of England Main Market Factsheet Archive (2009 - 2017)/ РежимДоступу: https://www.londonstockexchange.com/statistics/historic/main-market/main-market.htm.
14. Investing in Emerging and Frontier Markets – An Investor Viewpoint/ The World Federation of Exchanges 21.01.2019.
15. Political Uncertainty and Risk Premium in the Brazilian Stock Market Ferreira, T. S. V.; Xavier, G. C. Martins, O. S., Political Uncertainty And Risk Premium In The Brazilian Stock Market. Journal Of Financial Innovation, 2018, Forthcoming.
16. Sheilla Nyasha The Brazilian Stock Market Development: A Critical Analysis Of Progress And Prospects During The Past 50 Years / Risk Governance & Control: Financial Markets & Institutions / Volume 3, Issue 3, 2013.
17. World Investment Report2019/Special Economic Zones/Key Messages And Overview / United Nations Conference On Trade And Development Geneva 2019.

References

1. Ananiev M. Yu. (2012). Fundamentalni faktory rozvytku fondovykh rynkiv, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 17, pp.35-39, URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2012_17_10.
2. Global Trade Magazine / URL: https://www.globaltrademag.com/new-challenges-for-brazilian-markets/
3. Investopediia, URL: https://www.investopedia.com/ articles/ stocks/10/investing-in-brazil.asp.
4. Investopediia, URL: https://www.investopedia.com/ terms/l/lse.asp.
5. Kutsyk P. O., Honcharuk I. V. (2011). Struktura rynku tsinnykh paperiv u suchasnykh ekonomikakh, *Torhivlia, komertsiia, pidpryiemnytstvo,* 12, pp. 118-122, URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Torg_2011_12_30.
6. OfitsiinyisaitV3, CVM approves B3s Corporate Name and the Merger of Cetip, Rezhymdostupu, URL:http://www.b3.com.br/pt_br/.
7. Ofitsiinyi sait Upravlinnia z finansovoho rehuliuvannia i nahliadu Velykobrytanii, URL: https://www.fca.org.uk/about.
8. Tymonkina, K. V. (2012). Porivnialnyi analiz kliuchovykh kharakterystyk modelei fondovoho rynku, *Aktualni problemy ekonomiky,* 1 (127), pp. 243-251.
9. Shkodina I. (2013). Rozvytok svitovoho fondovoho rynku v umovakh finansovoi nestabilnosti, *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu,* 3, pp.74-82, URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2013_3_7.
10. Iashchyshchak O. R. (2011). Modeli derzhavnoho rehuliuvannia rynku finansovykh posluh, *Advokat,* 3, pp.28-33, URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2011_3_4.
11. Ademir Clemente, MarinêsTaffarel and Robert A. Espejo (2012). The Brazilian Stock Market - Dimension, Structure, and Main Features, Business Dynamics in the 21st Century, Dr. Chee-Heong Quah (Ed.), ISBN: 978-953-51-0628-9, InTech.
12. Annual Statistics Guide 2018, The World Federation of Exchanges,May 2019.
13. Bank Of England Main Market Factsheet Archive (2009 - 2017), URL: https://www.londonstockexchange.com/statistics/historic/main-market/main-market.htm.
14. Investing in Emerging and Frontier Markets – An Investor Viewpoint, The World Federation of Exchanges 21.01.2019.
15. Ferreira, T. S. V.; Xavier, G. C. Martins, O. S. (2018). Political Uncertainty and Risk Premium in the Brazilian Stock Market Political Uncertainty And Risk Premium In The Brazilian Stock Market, *Journal Of Financial Innovation*.
16. Nyasha S. (2013). The Brazilian Stock Market Development: A Critical Analysis Of Progress And Prospects During The Past 50 Years, *Risk Governance & Control: Financial Markets & Institutions*, V.3, 3.
17. World Investment Report (2019), Special Economic Zones, Key Messages And Overview, United Nations Conference On Trade And Development Geneva.

COMPARATIVE ANALYSIS OF STOCK MARKET DYNAMICS OF DEVELOPED AND DEVELOPING COUNTRIES

R. Hnatyuk, A.-M. Mandzia

Ivan Franko National University of Lviv, Prospekt Svobody 18, UA – 79008, Ukraine

Stock markets are an important component of economic development and financial stability. It is the place of circulation of large sums of financial resources.

Given the size of the financial sector, its improved technological functioning and the impact of globalization, developing countries need to focus on the prospects of their stock markets.

In general, investors have different approaches to assessing the attractiveness of investing in a developing country market, and this leads to different views on what is important to attract them. However, some crucial factors should be taken into consideration by markets wishing to attract international investors.

The authors collected the main factors that influence the development of stock exchanges in the country. Recommendations for countries seeking to develop their financial sector are highlighted. The example of the UK and Brazil demonstrates the difference between the stock markets of developing and developed countries. The assumptions about the causes of such trends were also made.

For the development and efficient functioning of financial exchanges in the country, it is necessary to create favorable economic conditions - social, political and economic.

Also, the compliance of developing exchanges to already developed exchanges is not the main factor that determines the level of attractiveness of investing. This can be a good basis for the further development of the exchanges and facilitating their integration into the world economy.

Now, developing countries are leading the way in FDI. This period is promising for them. Therefore, in order to make effective use of these opportunities for economic development, the financial sector must be well developed. For this purpose it is necessary to ensure high-quality functioning of stock exchanges.

Keywords: stock market, securities, stock market comparisons, B3, London Stock Exchange.